

EDUCATIEVE MASTER OF ARTS IN DE AUDIOVISUELE EN BEELDENDE KUNSTEN (RITCS)

EDUCATIEVE MASTER OF ARTS IN DE MUZIEK EN PODIUMKUNSTEN (KCB)

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL

OPLEIDINGSACCREDITATIE OP MAAT VAN DE EIGEN REGIE •
BEOORDELINGSRAPPORT

6 JUNI 2025

LUC DE MAN (VOORZITTER) • MARIKE HOEKSTRA, MELISSA BREMMER,
LISBETH WOLFS, BART VANDERBIESEN, GEERTJE KARPEZ (COMMISSIELEDEN) •
VEERLE CONINGS (PROCESCOÖRDINATOR) • INGE VERBEECK (SECRETARIS)

Inhoud

1	Abstract.....	4
2	Rapportage van het onderzoek van de commissie	6
3	Oordeel	17
	Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding.....	19
	Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)	21
	Bijlage 3: Samenstelling van de commissie.....	24
	Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding.....	25
	Bijlage 5: Verantwoording.....	27
	Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal.....	28

1 Abstract

Op basis van het gevoerde onderzoek naar de kwaliteit van de educatieve master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten (RITCS) en de educatieve master of Arts in de muziek en podiumkunsten (KCB) van Erasmushogeschool Brussel beoordeelt de commissie de kwaliteit van de beide opleidingen als voldoende. De commissie adviseert de NVAO om voor beide opleidingen een positief accreditatiebesluit af te leveren.

Hoewel het twee educatieve masteropleidingen betreft, waren de voorwaarden die naar aanleiding van het vorige bezoek van de commissie werden gesteld, gemeenschappelijk. Tijdens deze locatiebezoeken werden met diverse delegaties van beide opleidingen dan ook gezamenlijke gesprekken gevoerd. De overwegingen gelden bijgevolg voor beide opleidingen.

De commissie stelde vast dat de opleidingen grondig, gemotiveerd en vanuit een sterke visie werkten aan de remediëring van de voorwaarden die de vorige NVAO-commissie opgelegd had. De commissie bemerkte een positief klimaat bij docenten, studenten en alumni. De onderzoekende ingesteldheid die de opleiding bij haar studenten wil cultiveren, is ook bij het team te merken: dat werkt gezamenlijk en met een positieve dynamiek aan een duidelijke visie, duidelijke leerlijnen en duidelijke verwachtingen. De betrokkenheid van veel mensen in en rond de opleidingen zorgt voor gedragenheid en groei. Dit alles leverde structurele veranderingen met zichtbare resultaten op, die ook gezien worden door het werkveld, de alumni en de studenten.

De commissie waardeerde de stapsgewijze uitvoering in het werk dat de opleidingen verricht hebben. Ze oordeelde dat de DLR's goed zijn omgezet in OLR's, die op VKS-niveau 7 zijn afgetoetst en waardeerde dat daarbij verschillende stakeholders werden betrokken. De nieuwe onderzoeksgelateerde OLR's zijn doordacht geformuleerd en werden volgens de commissie vertaald in een duidelijke leerlijn die de onderzoeksvaardigheden van studenten van bij de start van de opleiding stap voor stap aanscherpt. De implementatie ervan gaat nog verder in academiejaar 2025-2026. De commissie kon vaststellen dat de OLR's omgezet kunnen worden naar een werklast die past binnen de voorziene studiepunten. Het werd duidelijk dat de opleidingen gerichte inspanningen doen om de werkdruk van de studenten beheersbaar te houden.

De keuze om actieonderzoek als methodiek naar voor te schuiven, zowel in de begeleiding van studenten tijdens de labo's als tijdens de masterpraktijkproeven, is sterk. De commissie kon vaststellen dat de teams van de beide opleidingen op één lijn zitten en dat studenten de methodiek als verrijkend en samenhangend ervaren. Ook de gestructureerde aanpak van de masterpraktijkproef, met een duidelijke opbouw van het discursieve luik, zit goed. De commissie heeft er vertrouwen in dat - eens op kruissnelheid uitgewerkt - deze proeven volwaardig gedocumenteerde onderzoeken zijn op VKS7-niveau.

De begeleiding van de studenten tijdens hun onderzoek is goed gestructureerd en de opleidingen communiceren hun verwachtingen duidelijk met de studenten. De studenten spraken zich enthousiast uit over de opbouw en de begeleiding van de masterproeftrajecten en over de keuze voor actieonderzoek als onderzoeksmethodiek. Velen voelen zich door hun

onderzoek niet alleen als kunstenaar-leerkracht, maar ook als mens en als kunstenaar versterkt.

De gesprekken met de opleidingen boden een afdoende antwoord op de vragen die de commissie zich stelde en toonden aan dat de opleidingen de zaken die nog verder op punt moesten worden gesteld met een grote gedrevenheid en een sterk vermogen tot zelfreflectie aanpakten. De commissie heeft er dan ook alle vertrouwen in dat de opleidingen met volgende aanbevelingen aan de slag gaat:

- De commissie beveelt de opleidingen aan om opleidingsbreed de timing van opdrachten, het gebruik van Canvas en de begeleiding van de masterproef nog te uniformiseren, d.w.z. minder docentafhankelijk te maken, met het oog op gelijke begeleiding van alle studenten en de optimalisering van de planning van studenten.
- De commissie beveelt de opleidingen aan om alle docenten verder te professionaliseren in de methodiek van het actieonderzoek om zo alle studenten gelijk te begeleiden en te beoordelen; de inzet van single-point rubrics vanaf volgend academiejaar kan dit faciliteren.
- De commissie beveelt de opleidingen aan om het analyseren van onderzoeksgegevens explicieter en meer systematisch aan te brengen bij studenten. Het verdient daarbij aanbeveling de sterke nadruk op reflectie als onderzoeksmethodiek te verdiepen via systematisch onderzoek.

2 Rapportage van het onderzoek van de commissie

2.1 Vooroverleg en eerste indrukken

Op 9 en 10 maart 2023 voerde NVAO met haar commissie de procedure 'opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie' uit van de educatieve masteropleidingen master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten van het Royal Institute for Theatre, Cinema & Sound (RITCS) en master of Arts in de muziek en podiumkunsten van het Koninklijk Conservatorium Brussel (KCB), beide Schools of Arts van de Erasmushogeschool Brussel (EhB). Hoewel het twee educatieve masteropleidingen betreft, waren de voorwaarden die naar aanleiding van het vorige bezoek van de commissie werden gesteld, gemeenschappelijk. Tijdens deze locatiebezoeken werden met diverse delegaties van beide opleidingen dan ook gezamenlijke gesprekken gevoerd. De overwegingen en conclusies in dit rapport gelden bijgevolg voor beide opleidingen.

De commissie formuleerde in het beoordelingsrapport n.a.v. het bezoek in 2023 twee voorwaarden die leidden tot een accreditatie met beperkte geldigheidsduur van twee jaar:

- Vertaal de DLR naar OLR op een manier dat de OLR voor academisch en (inter)nationaal onderzoek helder en aantoonbaar op niveau 7 zijn geformuleerd en omgezet kunnen worden naar een werklast die past binnen de voorziene studiepunten.
- Het reflectieve/discursieve luik van de artistiek-pedagogische masterproef dient te worden doorontwikkeld naar een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7, waarin duidelijk wordt op welke manier de student het onderzoek heeft vormgegeven en uitgevoerd, welke onderzoeksinstrumenten en methodieken zijn gevolgd en op welke manier de analyse heeft plaatsgevonden.

In het najaar van 2023 bezorgden de opleidingen aan de NVAO-commissie een focusdocument waarin ze aangaven hoe ze de remediëring van de voorwaarden wilden aanpakken. In haar reactie op dit document bevestigde de NVAO-commissie dat de opleidingen de voorwaarden juist interpreteerden.

De Codex Hoger Onderwijs (art. 1.3, 40°/1) (decreet van 19/04/2024, B.S. 28/06/2024) wijzigde intussen de definitie van de masterproef in het verkorte of consecutieve traject van een educatieve masteropleiding. Deze masterproef wordt ingevuld als een masterpraktijkproef die een meerwaarde is voor de klas- en onderwijspraktijk. Deze wijziging doet echter geen afbreuk aan de tweede voorwaarde die de commissie formuleerde.

Tijdens deze procedure ging de commissie na of aan de voorwaarden voldaan is. De commissie besprak tijdens het vooroverleg op 5 mei 2025 haar eerste indrukken van de twee opleidingen. Zij baseerde deze eerste indrukken op het zelfevaluatie-rapport (ZER) van de opleidingen en de daarbij horende bijlagen.

Het ZER en de bijhorende bijlagen wezen volgens de commissie uit dat de opleidingen de voorwaarden van het vorige rapport ter harte hadden genomen. Zij vonden de aanpak van de opleidingen, die de twee voorwaarden opgedeeld hadden in telkens drie concrete

doelstellingen, lovenswaardig. Het werd voor de commissie duidelijk dat de opleidingen de voorbije periode een sterke gezamenlijke visie hadden ontwikkeld, die goed verankerd leek te zijn in de opleidingen. De nieuwe onderzoeksmatige OLR's werden op VKS-niveau 7 geformuleerd. De oprichting van een gezamenlijke onderzoeksgroep, die jaarlijks een onderzoeksthema afbakt, en de keuze voor één vorm van onderzoek, namelijk actieonderzoek, leken richtinggevend te werken. De voorbereiding op de masterpraktijkproef kreeg vorm in een gefaseerd en goed ontwikkeld traject.

Het dossier was bijzonder rijk en bevatte veel detailinformatie. Voor de commissie was echter niet meteen duidelijk geworden hoe één en ander concreet in de praktijk vorm kreeg. De commissie wilde tijdens de gesprekken hier dan ook de focus op leggen.

De structuur van het rapport van de opleiding vormde de rode draad van de gesprekken tijdens het locatiebezoek en zijn ook leidend voor de structuur van dit rapport.

2.2 Gesprekken met de opleiding

De gesprekken vonden plaats op 8 en 9 mei 2025 op de campus van het RITCS in Brussel. Het gehanteerde bezoekschema is opgenomen onder bijlage 4.

2.2.1 Voorwaarde 1: Hervertaling van DLR naar OLR

Vertaal de DLR naar OLR op een manier dat de OLR voor academisch en (inter)nationaal onderzoek helder en aantoonbaar op niveau 7 zijn geformuleerd en omgezet kunnen worden naar een werklast die past binnen de voorziene studiepunten.

Om te voldoen aan de eerste voorwaarde van de NVAO-commissie, formuleerden de opleidingen voor zichzelf drie doelstellingen: 1) garanderen dat de OLR's voor academisch en (inter)nationaal onderzoek helder en aantoonbaar op VKS-niveau 7 zijn geformuleerd, 2) de studenten stap voor stap opleiden zodat ze op het einde van de opleiding in de context van hun masterpraktijkproef zelfstandig artistiek-pedagogisch onderzoek kunnen uitvoeren en 3) de herwerkte OLR's omzetten naar een passende werklast voor studenten.

2.2.1.1 Doelstelling 1: Future Proof OLR's

De opleidingen beslisten om de eigen profilering middels de vier speerpunten¹ en de vormingsdoelen² te behouden. Daarnaast voerden ze naar aanleiding van de eerste voorwaarde van de vorige commissie een **aantal wijzigingen** door in hun OLR's. De OLR's werden genderneutraal geformuleerd en zes OLR's werden inhoudelijk verfijnd. Dat was bijvoorbeeld het geval voor OLR 4 (Communicatie), waar meertaligheid meer geaccentueerd wordt. OLR 11 (Communicatie onderzoek) was in de vorige set leerresultaten een vormingsdoel en de formulering ervan werd licht gewijzigd. De grootste wijziging was de toevoeging van vier OLR's: OLR 9 (Onderzoekscompetenties), OLR 10 (Onderzoekscyclus), OLR 12 (Onderzoekend leiderschap) en OLR 16 (Evidence informed werken).

¹ Speerpunt 1: Een kunstenaar-leraar als liefhebber; Speerpunt 2: Een kunstenaar-leraar in de maatschappij; Speerpunt 3: Een kunstenaar-leraar tussen traditie en vernieuwing; Speerpunt 4: Groeien in het leraarschap.

² Doelen op het vlak van persoonsvorming, passie en uitstraling, die, hoewel ze moeilijk meetbaar zijn, toch een belangrijke plaats krijgen in het leerproces van de studenten.

Speerpunten 1 en 2 bevatten naast de OLR's vier vormingsdoelen: persoonlijke stijl, passie en gedrevenheid, artistieke wereld creëren en verbinding. De opleidingen werken bewust met het onderscheid tussen leerresultaten, afgeleid van de OLR's, en **vormingsdoelen** om in de opleidingen ook op deze minder meetbare doelstellingen in te zetten. Dat doen ze omdat ze het belangrijk vinden dat kunstenaar-leerkrachten geïnspireerd en geëngageerd voor de klas staan. De opleidingsverantwoordelijken lichtten toe dat deze vormingsdoelen in eerste instantie formatief worden geëvalueerd. Dat gebeurt bijvoorbeeld op het einde van semester 1, waar de docenten in het kader van het opleidingsonderdeel (OLOD) 'Artistieke leeromgevingen' en de verschillende vakdidactieken alle studenten een persoonlijke brief schrijven met daarin een persoonlijk portret van de student (pixel 4). Bovendien komen de vormingsdoelen tijdens de eindjury aan bod. De opleidingen plannen ze in de single-point rubric te verwerken.

De studenten vertelden de commissie dat de vormingsdoelen veelvuldig aan bod komen tijdens de opleiding. Ze verbonden de vormingsdoelen tijdens het gesprek met de commissie met de vele reflecties die ze schrijven over zichzelf als kunstenaar-leerkracht. Ze lichtten ook toe dat verschillende opdrachten, zoals bijvoorbeeld het interview met een inspirerende leerkracht, erop gericht zijn 'de ongreepbare aspecten van het leraarschap' te verkennen. De studenten noemden de persoonlijke brief hartverwarmend.

Tijdens het eerste gesprek van het locatiebezoek lichtte het opleidingshoofd toe dat de **herwerking** van de OLR's meer tijd in beslag genomen had dan aanvankelijk was voorzien – namelijk anderhalf jaar in plaats van het voorziene jaar – omdat bijzonder veel partijen (onder wie de opleidingscommissie (OC), het diensthooft onderwijsontwikkeling, de resonantiecommissie en de masterproefpromotoren) betrokken werden bij de finalisering ervan. De nieuwe OLR's werden goedgekeurd door de OC van de educatieve master (22/11/2024) en door de beide raden van de Schools of Arts. De nieuwe OLR's worden in academiejaar 2025-2026 verder geïmplementeerd.

De opleidingen maken zich sterk dat het resultaat daardoor een **gezamenlijk gedragen geheel** is, dat ook in lijn is met de algemene visie van de Erasmushogeschool Brussel (EhB). Inmiddels werden de nieuwe OLR's goedgekeurd en werden ze in de ECTS-fiches van academiejaar 2025-2026 opgenomen. De feitelijke doorverwerking van de aanpassingen zal dan pas in zijn volheid kunnen worden opgevolgd binnen het eigen kwaliteitszorgsysteem.

2.2.1.2 Doelstelling 2: Empowerment van studenten

De tweede doelstelling maakte geen deel uit van de voorwaarde van de commissie. De opleidingen lichtten in hun ZER echter toe dat het nodig was om, in het verlengde van de nieuwe onderzoeksgerelateerde OLR's, de training van de **onderzoeksvaardigheden** van studenten **in het curriculum** te versterken. Om die doelstelling te bereiken, werd de leerlijn 'Reflectie en vakdidactisch onderzoek' herwerkt. De opleidingen kozen daarbij voor een focus op actieonderzoek (cfr. infra) als onderzoeksmethode. Dat betekent dat studenten naast instructie over reflectie- en onderzoeksvaardigheden zoals dataverzamelmethode en bronnenonderzoek, veel kansen krijgen om in authentieke onderwijsituaties (labo's) ervaring op te doen. Die ervaring vormt het uitgangspunt voor onderzoek waarbij reflectie, bijsturing of de voorbereiding van vervolglussen de methodische aanpak uitmaken.

Het domeinoverschrijdend project ‘Leeskunst’, een samenwerking tussen de twee educatieve masters en de basisschool Nieuwland in de Brusselse Marollen, is een voorbeeld van een dergelijke authentieke onderwijssituatie waar labo’s ingericht worden. Al in deeltraject 1 trekken groepjes studenten onder begeleiding naar de basisschool, met als doel leerlingen met diverse culturele achtergronden van wie de thuistaal niet het Nederlands is, met artistieke lesactiviteiten tot lezen te brengen. Studenten die dat willen, kunnen ook binnen deze onderzoekscontext aan de slag voor hun masterpraktijkproef (cfr. infra).

De domeinoverschrijdende insteek van onderwijs en onderzoek typeert de aanpak van de opleidingen. Zowel binnen de labo’s als in de context van hun masterpraktijkproef, kunnen studenten mogelijkheden om verschillende kunstvormen te integreren, verkennen. Een studente van de educatieve master in de muziek en podiumkunsten getuigde dat ze de domeinoverschrijdende aanpak die in haar opleiding tijdens de labo’s aangeleerd wordt, gebruikte in de academie waar ze haar stage deed. Daar was deze aanpak erg nieuw en verrijkend voor de school. Een alumna uit de educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten vertelde dat ze zelfs een nieuw domeinoverschrijdend vak, een makersklas met verschillende domeinen in één groep, had opgestart in de academie waar ze werkt. De directeur van een kunstacademie wil een studente uitnodigen als spreker op de pedagogische studiedag omdat hij gelooft dat haar domeinoverschrijdende en onderzoekende aanpak kan bijdragen tot de professionalisering van zijn leerkrachten.

De studenten vertelden uitgebreid dat ook het Groeiportret – het instrument waarin ze hun (zelf)reflecties tijdens diverse supervisie- en intervisiemomenten, lessen en stageactiviteiten bij elkaar brengen – bijdraagt tot de ontwikkeling van de beoogde onderzoekende houding en inzicht in de eigenheden van artistiek-pedagogisch actieonderzoek.

“We worden stap voor stap ondergedompeld in onderzoek. Je doet iets. Je denk erover na. Je stuurt bij. We toetsen de theorie voortdurend aan de praktijk en omgekeerd. Dat is een ontzettende meerwaarde in deze opleiding.” *Student educatieve master of arts in de muziek en podiumkunsten*

De studenten oordeelden dat de opdrachten (pixels) hun reflecties m.b.t. wie ze zelf als kunstenaar-leerkracht (willen) zijn, waar mogelijkheden tot verdere ontwikkeling liggen, stimuleerden en hun onderzoeksvaardigheden aanscherpten.

Dat ze binnen deze leerlijn de theorie voortdurend aan de praktijk kunnen toetsen en vice versa, ervaren ze als

een grote meerwaarde. Ook de sterke ondersteuning en de geleidelijke opbouw van begeleid proberen tot zelfstandig uitvoeren, werden bijzonder gewaardeerd.

Een vertegenwoordiger van het werkveld zei bij de kunstenaars-leerkrachten in opleiding te kunnen vaststellen dat ze met een onderzoekende houding en onderzoeksvaardigheden voor de klas willen staan. Nu in het DKO vakken vrijer kunnen worden ingevuld en het doelpubliek verbreedt, is er nood aan precies deze profielen: kunstenaars-leerkrachten die doorleefd, met ‘goesting’ en een onderzoekende ingesteldheid in de klas willen staan.

2.2.1.3 Doelstelling 3: Werklast in balans

Met de derde doelstelling sloten de opleidingen aan bij de aanbeveling uit de vorige procedure om binnen de contouren van de DLR’s en OLR’s keuzes te maken om de

werkbelasting voor studenten te verlichten. De opleidingen brachten ten eerste de werklast in balans door de bestaande opdrachten te herzien en waar mogelijk te schrappen of samen te voegen. De opleidingsverantwoordelijken gaven aan dat ze op de OC's via de klasverantwoordelijken van elke afstudeerrichting geregeld aftoetsen hoe de studenten de werklast ervaren. De opleidingen voegden aan de lopende hogeschoolbrede studentenbevraging enkele vragen over werklast toe om zo bijkomende feedback te verzamelen.

Daarnaast bieden de opleidingen studenten de mogelijkheid om voor hun masterpraktijkproef aan te sluiten bij bestaand onderzoek zodat ze zich in een bestaande context, zoals Leeskunst, kunnen invoegen. De eerste labo's kunnen dan als vooronderzoek dienen. LIO-studenten (leerkrachten in opleiding) mogen hun onderzoek op de eigen werkplek uitvoeren. Studenten kunnen ook in groepjes van maximum drie studenten samenwerken en dus interdisciplinair onderzoek opzetten. De opleiding vraagt in dat geval dat elke student met een eigen onderzoeksvraag en discursieve luik aan de slag gaat.

De opleidingen beslisten tot slot ook om op informatiemomenten duidelijker te communiceren dat deze opleiding een voltijdse studie betekent en niet of moeilijk combineerbaar is met andere engagementen, ten minste als studenten de opleiding zoals voorzien binnen één jaar willen afronden. Tijdens het locatiebezoek vernam de commissie echter dat 95% van de studenten naast de opleiding werkt en/of zelfstandige artistieke engagementen heeft. Veel studenten percipiëren de combinatie inderdaad als 'zwaar'. Studenten kunnen de opleiding echter ook in anderhalf of twee jaar afronden.

Het gesprek met de studenten wees wat de werkdruk betreft twee zaken uit. In de eerste plaats vinden de studenten dat de docenten bereid zijn flexibel met deadlines van taken te schuiven waar nodig en reduceert ook het feit dat ze voor taken soms zelf de vorm mogen kiezen of mogen samenwerken, de druk. Daarnaast waren de studenten het er over eens dat niet alle docenten even consequent gebruikmaken van Canvas, waardoor ze soms veeleer laat een volledig overzicht over de aankomende taken hebben. Ze gaven toe dat ze zichzelf met hun bijkomende engagementen druk opleggen en dat naar de les komen helpt om het overzicht te bewaren.

Overwegingen van de commissie

De commissie waardeerde de doordachte ontleding en articulering van de eerste voorwaarde in drie heldere doelstellingen. De commissie kon vaststellen dat de DLR's goed zijn omgezet in OLR's, die op VKS-niveau 7 zijn geformuleerd en dat daarbij verschillende stakeholders werden betrokken. De twee educatieve masteropleidingen ontwikkelden duidelijk een gemeenschappelijke grond en versterkten hun samenwerking. De commissie vraagt de hogeschool om deze samenwerking verder te blijven faciliteren en stimuleren.

De commissie waardeerde ook de keuze van de opleidingen om te werken met vormingsdoelen voor moeilijk meetbare maar toch belangrijke aspecten van het kunstenaar-leraarschap. Ze suggereert de opleidingen wel om bij de invoering van de nieuwe OLR's en de beoordeling goed te kijken of en hoe zij deze vormingsdoelen wil toetsen.

De nieuwe onderzoeksgelateerde OLR's die men ook het volgende academiejaar uitrolt, zijn doordacht geformuleerd en werden volgens de commissie vertaald in een duidelijke leerlijn die de onderzoeksvaardigheden van studenten van bij de start van de opleiding stap voor stap aanscherpt. De commissie vond het aanbevelingswaardig dat studenten met hun masterproeven kunnen aansluiten bij bestaand onderzoek en interdisciplinair kunnen samenwerken.

De commissie kon vaststellen dat de OLR's omgezet kunnen worden naar een werklust die past binnen de voorziene studiepunten. Het werd duidelijk dat de opleidingen gerichte inspanningen doen om de werkdruk van de studenten beheersbaar te houden. De opleidingen houden wat dat betreft goed de vinger aan de pols en stellen zich flexibel op in het aanpassen van deadlines van taken en het zoeken naar praktische oplossingen. De opleidingen doen inspanningen om Canvas goed te gebruiken als communicatie- en planningsinstrument. Toch vernam de commissie dat nog niet alle docenten Canvas (even gestructureerd) gebruiken.

De commissie beveelt de opleidingen daarom aan om opleidingsbreed de timing van opdrachten en het gebruik van Canvas nog te uniformiseren, d.w.z. minder docentafhankelijk te maken, met het oog op gelijke begeleiding van alle studenten en de optimalisering van de planning van studenten.

2.2.2 Voorwaarde 2: Discursieve luik op VKS-niveau 7

Het reflectieve/discursieve luik van de artistiek-pedagogische masterproef dient te worden doorontwikkeld naar een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op niveau 7, waarin duidelijk wordt op welke manier de student het onderzoek heeft vormgegeven en uitgevoerd, welke onderzoeksinstrumenten en methodieken zijn gevolgd en op welke manier de analyse heeft plaatsgevonden.

De opleidingen besloten om ook de tweede voorwaarde van het vorige rapport onder te verdelen in drie doelstellingen: 1) van de artistiek-pedagogische masterproef een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op VKS-niveau 7 maken; 2) beoordelingscriteria formuleren die in lijn zijn met de vernieuwde OLR's en de visie op artistiek-pedagogisch onderzoek, en 3) zorgen voor een goede begeleiding zodat alle studenten een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op VKS-niveau 7 realiseren. De eerste doelstelling maakte deel uit van de voorwaarde. De opleidingen achtten de twee andere doelstellingen noodzakelijk om eraan te kunnen voldoen.

2.2.2.1 Doelstelling 1: Masterproef op VKS-niveau 7

"Actieonderzoek was voor ons een echte eye-opener, een ongelooflijke ervaring die ons als leerkracht ontzettend gevormd heeft." *Alumnus master of Arts in de muziek en podiumkunsten en kunstenaar-leerkracht in het DKO*

Van bij de start van de opleiding worden de studenten stelselmatig voorbereid om in het kader van hun masterpraktijkproeven artistiek-pedagogisch onderzoek uit te voeren. Het jaarlijkse onderzoeksthema (in 2024-2025: Utopia) van de onderzoeksgroep 'Spelende Mens' – die naar aanleiding van de vorige beoordeling als gemeenschappelijke onderzoeksgroep van beide Schools of

Arts werd opgericht – vormt een rode draad door de lessen, de lezingen en het artistiek-pedagogisch onderzoek. Artistiek-pedagogisch onderzoek wordt door de opleidingen gedefinieerd als onderzoek waarbij kunstenaar-leerkrachten hun kennis en kunde vertalen naar concrete artistieke leeromgevingen. De opleidingen kiezen daarbij resoluut voor **actieonderzoek**. Die onderzoeksvorm sluit immers wegens zijn cyclische karakter goed aan bij de onderzoekende kunstenaar-leerkrachten die de opleidingen willen vormen en bij het curriculum, waarin de studie van theoretische kaders, didactische vertalingen, reflecties op het handelen en bijsturingen centraal staan.

De commissie was benieuwd om van de opleidingen te horen hoe **docenten** zich vertrouwd maken met deze onderzoeksvorm. Zij vernam dat de onderzoekscoördinatoren van beide Schools of Arts ondersteuning bieden. Binnen de schoot van de onderzoeksgroep Spelende Mens, werken bovendien een aantal docenten aan een doctoraat, ontstaat veel uitwisseling en wordt aan onderzoeksprojecten samengewerkt. De labo's van de educatieve master Muziek, bijvoorbeeld, kaderen sinds academiejaar 2024-2025 in het onderzoeksproject van drie docenten over cocreatie met jonge leerlingen als didactische werkvorm. Daardoor leven de docenten zelf op metaniveau voor wat het betekent om een onderzoekende kunstenaar-leerkracht te zijn.

De opleidingen ontwikkelen de onderzoekende houding van hun studenten en de onderzoeksvaardigheden in de **leerlijn 'Reflectie & vakdidactisch onderzoek'** (cfr. supra). Die bestaat uit vier deeltrajecten en introduceert de studenten stap voor stap in de methodologie van het actieonderzoek. Tijdens deeltraject 1 start de zoektocht naar de onderzoeksvraag voor de masterpraktijkproef, worden de cyclus van het actieonderzoek en onderzoeksmethodieken geïntroduceerd en zetten de studenten binnen de context van de labo's onder begeleiding van een vakdidacticus hun eerste stappen in de praktijk. In deeltraject 2 komen de studenten in contact met diverse levende bronnen (o.m. experts die een workshop verzorgen) en werken ze samen aan het domeinoverschrijdende project Leeskunst (cfr. supra). Tijdens deeltraject 3 doorlopen de studenten individuele stages onder supervisie van de stagebegeleider en vakmentor uit het werkveld. In deeltraject 4 staat de zelfstandige realisatie van het artistiek-pedagogisch actieonderzoek voor de masterpraktijkproef centraal. Studenten leren tijdens deze leerlijn dus in toenemende mate autonoom actieonderzoek realiseren.

De studenten vertelden de commissie dat ze zich competent voelen om na hun artistiek onderzoek (waarmee ze vanuit hun vorige masteropleiding vertrouwd zijn) artistiek-pedagogisch actieonderzoek te voeren. Dat heeft volgens hen alles te maken met de duidelijke en gefaseerde aanpak van de opleidingen. In oktober al worden in het OLOD 'Artistieke leeromgevingen' de verwachtingen m.b.t. de masterproef toegelicht en in de loop van november wordt de formulering van de onderzoeksvraag begeleid. Het 'tijdsplan masterpraktijkproef' toont voor beide opleidingen de lessen, labo's, supervisiebijeenkomsten en deadlines ter voorbereiding van de masterpraktijkproef.

De leerlijn 'Reflectie & vakdidactisch onderzoek' vindt haar culminatiepunt in de artistiek-pedagogische **masterpraktijkproef**. Sinds 1 september 2024 werd decretaal bepaald (Onderwijsdecreet XXXIV, art. 129) dat studenten die al een master afgerond hebben, in een consecutieve master verplicht een masterpraktijkproef voltooien die een meerwaarde is voor

de klas- en onderwijspraktijk. Volgens de opleidingen sluit deze vereiste goed aan bij hun keuze voor het actieonderzoek. Studenten leveren met hun masterpraktijkproef namelijk een originele bijdrage aan het vakdidactisch handelen binnen een artistieke leeromgeving. Tijdens het onderzoeksproces reflecteren ze op hun handelen en toetsen ze dat aan relevante wetenschappelijke en artistieke bronnen. Op basis daarvan stellen ze hun artistiek-pedagogische praktijk bij. Het is een aanbeveling om meer dan op reflecteren in te zetten op analyse.

De commissie had in de gesprekken opgemerkt dat de studenten een goed idee meekrijgen van de diverse dataverzamelmethode binnen kwalitatief onderzoek. Studenten vertelden bijvoorbeeld dat ze gewerkt hadden met focusgesprekken, lesopnames, reflecties met deelnemers en zelfreflectie. Het was duidelijk dat studenten aangemoedigd worden verschillende perspectieven in hun discursieve luik binnen te brengen. Minder duidelijk werd hoe de studenten leren die kwalitatieve **gegevens te analyseren**. De Canvascursus bevat een pagina over interpretatie en analyse van gegevens, maar noch de studenten noch de docenten konden goed het verschil aangeven tussen reflectie op het eigen handelen (via de Korthagen-cyclus bijvoorbeeld) en data-analyse, die eerder intuïtief lijkt te gebeuren.

Studenten kunnen individueel aan hun masterpraktijkproef werken, maar ook **in groepjes** van maximum drie studenten. In dat geval vragen de opleidingen dat de studenten interdisciplinair werken om zo de onderzoekscontext vanuit verschillende invalshoeken te bekijken. De drie studenten werken in dat geval een eigen discursieve luik uit (met een eigen onderzoeksvraag en eigen bronnenonderzoek), maar voeren het praktijkonderzoek samen uit. Ook het interview (jury) wordt individueel beoordeeld.

“Ik vond het gevangenisproject bijzonder waardevol. Veel moeilijkheden die je in het onderwijs ziet, kom je daar in een nog extremere variant tegen. Het is een uitzonderlijke kans met mensen te werken die je anders niet zou ontmoeten. Het project heeft veel betekend voor mij als mens, als kunstenaar en als leerkracht.”
Student educatieve master of Arts in audiovisuele en beeldende kunsten

De opleidingen voorzien een aantal contexten waarin studenten gezamenlijk aan de slag kunnen voor hun masterpraktijkproef: het **gevangenisproject** in Oudenaarde & Gent van Tom Dupont (kunstenaar en onderzoeker van het RITCS), het gevangenisproject in Antwerpen van Peter Van Goethem (via CVO in de gevangenis van Antwerpen) en het

gevangenisproject van Haren van Hadewych Vanhaverbeke (kunstenaar en onderzoeker van het RITCS). Een van de studenten vertelde dat literatuur steeds het belang van kunstonderwijs bevestigt, maar dat er nauwelijks literatuur is over hoe je lessen voor deze doelgroep kunt opbouwen. Naast persoonlijk verrijkend, ervoeren de betrokken studenten en partners deze projecten als didactisch en maatschappelijk relevant.

De opleidingen ondernamen een aantal acties om voor studenten een **duidelijk kader** voor het artistiek-pedagogisch onderzoek te creëren. Zo werd beslist dat alle studenten in hun discursieve luik een geschreven introductie, bronnenonderzoek, methodologie, praktijkluik en conclusie moeten opnemen. Volgens het opleidingshoofd had deze beslissing een positieve invloed op het academisch niveau van de masterpraktijkproeven. Tijdens het locatiebezoek kon de commissie er een aantal inkijken. Zij kon vaststellen dat studenten in hun discursieve luik hun methodologieën goed beschrijven, op een correcte manier wetenschappelijke

literatuur raadplegen en verwerken, kortom, goed gestructureerde discursieve luiken op VKS-niveau 7 inleverden.

2.2.2.2 *Doelstelling 2: Beoordelingscriteria*

In het verlengde van de nieuwe OLR's willen de opleidingen ook de **evaluatie** van de masterpraktijkproef aanpassen. Ze nemen zich bijvoorbeeld voor de criteria voor het praktijkgedeelte nog scherper te formuleren. Dit werk moeten ze nog finaliseren. De beide opleidingen pakken het proces samen aan, ondersteund door de onderwijsontwikkelaars van het RITCS en het KCB.

Sinds de start van academiejaar 2024-2025 werd wel al beslist dat het praktijkluik van de masterpraktijkproef voor 50% doorweegt in de totale beoordeling (niet herkansbaar in de tweede zitting omwille van de schoolvakanties). Het discursieve luik levert 30% van het eindcijfer op. Tijdens het jurygesprek (20%) tonen studenten o.m. hun begrip van de geraadpleegde bronnen. De opleidingen sluiten hiermee aan bij het beleid van EhB en vinden het belangrijk om, met het toegenomen gebruik van AI, goed na te gaan of studenten hun bronnen effectief hebben gelezen.

De artistiek-pedagogische masterproef wordt beoordeeld door een jury, bestaande uit het opleidingshoofd, de coördinator van Audiovisuele Kunsten, Drama, Musical of Muziek, de promotor(en), een docent uit de opleiding en eventueel een extern jurylid. Om de interbeoordelaarsbetrouwbaarheid van de jurygesprekken te waarborgen, is het opleidingshoofd tijdens alle jury's aanwezig.

De werkveldpartners gaven aan dat ze nog zoeken naar een instrument waarmee ze het proces dat studenten tijdens hun onderzoeksstage doorlopen, in beeld kunnen brengen. Hier ligt volgens de commissie een kans om onderzoeksresultaten uit de masterproeven te verspreiden in scholen.

2.2.2.3 *Doelstelling 3: Omkadering*

De opleidingen namen een aantal initiatieven om de **begeleiding** van de studenten tijdens het onderzoeksproces te **versterken**. Zo werden sinds de start van academiejaar 2024-2025 vijf masterproefpromotoren aangeworven. Daarnaast zorgen de inbedding in de nieuw opgerichte onderzoeksgroep 'Spelende Mens' en de ondersteuning van de onderzoekscoördinatoren voor omkadering en expertisedeling. Om studenten te ondersteunen tijdens het schrijven van hun discursieve luik, werden tijdens academiejaar 2024-2025 voor het eerst twee facultatieve SchrijfLAB's georganiseerd. Studenten die op dit aanbod ingingen, waren o.m. op zoek naar ondersteuning m.b.t. schrijfstijl, taalgebruik en tekststructuur. Daarnaast werd de handleiding voor de artistiek-pedagogische masterpraktijkproef herwerkt met het oog op een duidelijkere omschrijving van de verwachtingen. Het is uitkijken naar de single-point rubrics die hiervoor operationeel zullen worden vanaf het academiejaar 2025-2026. De opleidingen startten ook een inspiratiebibliotheek op, een dynamische website met bronnen, databases en good practices die bedoeld is om studenten houvast te geven bij hun werk aan de masterproef. Tot slot kunnen promotoren met de applicatie Studycoach binnen Canvas werken om de voortgang van studenten m.b.t. de masterpraktijkproef bij te houden en te consulteren.

Overwegingen van de commissie

De commissie waardeerde ook hier de keuze van de opleidingen om het werk aan de voorwaarde gestructureerd aan te pakken in drie logisch opgebouwde doelstellingen. Zij vond de insteek van het thema 'de Spelende Mens' en de manier waarop het structuur geeft aan de opleiding en het onderzoek van de studenten bijzonder interessant.

De keuze om actieonderzoek als methodiek naar voor te schuiven, zowel in de begeleiding van studenten tijdens de labo's als tijdens de masterpraktijkproeven, is sterk. De commissie kon vaststellen dat het team van de beide opleidingen op één lijn zit en dat studenten de methodiek als verrijkend en samenhangend ervaren.

Ook de gestructureerde aanpak van de masterpraktijkproef, met een duidelijke opbouw van het discursieve luik, zit goed. De masterpraktijkproef is een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op VKS-niveau 7. De begeleiding van de studenten tijdens hun onderzoek is goed gestructureerd en de opleidingen communiceren hun verwachtingen duidelijk met de studenten. De studenten spraken zich bijzonder enthousiast uit over de opbouw en de begeleiding van de masterproeftrajecten en over de keuze voor actieonderzoek. Ze voelen zich door hun onderzoek niet alleen als kunstenaar-leerkracht, maar ook als mens en kunstenaar versterkt.

"Onze opleiding is een kind van RITCS en KBC. Hoewel we decretaal twee opleidingen zijn, gaat het voor ons om één gezamenlijk gedragen opleiding met eigen accenten." Opleidingshoofd master of arts in de muziek en podiumkunsten en master of arts in de audiovisuele en beeldende kunsten

De commissie merkte de gezamenlijke aanpak en duidelijke gedeelde visie van de twee Schools of Arts op. Zij vond het bijzonder interessant dat de opleidingen gedeelde onderzoeksprojecten uitvoeren en hun studenten motiveren om voor de masterpraktijkproeven vakoverschrijdende projecten uit te werken. De docenten van de verschillende

opleidingen sloegen duidelijk de handen in elkaar en worden daarin begeleid door een betrokken opleidingshoofd.

De commissie stelde tijdens haar onderzoek vast dat sommige docenten meer en anderen minder ervaringen opgebouwd hebben met de uitvoering en begeleiding van actieonderzoek. Ze beveelt de opleidingen daarom aan om alle docenten verder te professionaliseren in de methodiek van het actieonderzoek om zo alle studenten gelijk te begeleiden en beoordelen.

De commissie beveelt de opleidingen ook aan om opleidingsbreed de begeleiding van de masterpraktijkproef nog te uniformiseren, d.w.z. minder docentafhankelijk te maken, met het oog op gelijke begeleiding van alle studenten en de optimalisering van de planning van studenten.

De commissie stelde tijdens haar onderzoek vast dat de studenten goed begeleid worden in de formulering van hun onderzoeksvraag en de raadpleging van wetenschappelijke bronnen. Ze weten ook hoe ze op diverse manieren kwalitatieve onderzoeksgegevens kunnen verzamelen. Minder duidelijk is hoe studenten hun vergaarde data verwerken. De nadruk lijkt zowel bij studenten als bij docenten sterk op reflectie op het eigen handelen te liggen. De commissie beveelt de opleidingen daarom tot slot aan om het analyseren van onderzoeksgegevens explicieter en meer systematisch aan te brengen bij studenten. Het

verdient daarbij aanbeveling de sterke nadruk op reflectie als onderzoeksmethodiek te verdiepen via systematisch onderzoek.

3 Oordeel

Op basis van het gevoerde onderzoek naar de kwaliteit van de educatieve master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten (RITCS) en de educatieve master of Arts in de muziek en podiumkunsten (KCB) van Erasmushogeschool Brussel beoordeelt de commissie de kwaliteit van de opleidingen als voldoende. De commissie adviseert de NVAO om voor beide opleidingen een positief accreditatiebesluit af te leveren.

Hoewel het twee educatieve masteropleidingen betreft, waren de voorwaarden die naar aanleiding van het vorige bezoek van de commissie werden gesteld, gemeenschappelijk. Tijdens dit locatiebezoek werden met diverse delegaties van beide opleidingen dan ook gezamenlijke gesprekken gevoerd. Dit eindoordeel geldt bijgevolg voor beide opleidingen.

De commissie stelde vast dat de opleidingen grondig, gemotiveerd en vanuit een sterke visie werkten aan de remediëring van de voorwaarden die de commissie in haar vorig rapport opgelegd had. De commissie bemerkte een positief klimaat bij docenten, studenten en alumni. De onderzoekende ingesteldheid die de opleiding bij haar studenten wil cultiveren, is ook bij het team te merken: dat werkt gezamenlijk en met een positieve dynamiek aan een duidelijke visie, duidelijke leerlijnen en duidelijke verwachtingen. De betrokkenheid van veel mensen in en rond de opleidingen zorgt voor gedragenheid en groei. Dit alles leverde structurele veranderingen met zichtbare resultaten op, die ook gezien worden door het werkveld, de alumni en de studenten.

De commissie waardeerde de stapsgewijze uitvoering in het werk dat de opleidingen verricht hebben. Ze oordeelde dat de DLR's goed zijn omgezet in OLR's, die op VKS-niveau 7 zijn afgetoetst en waardeerde dat daarbij verschillende stakeholders werden betrokken. De nieuwe onderzoeksgerelateerde OLR's zijn doordacht geformuleerd en werden volgens de commissie vertaald in een duidelijke leerlijn die de onderzoeksvaardigheden van studenten van bij de start van de opleiding stap voor stap aanscherpt. De commissie kon vaststellen dat de OLR's omgezet kunnen worden naar een werklast die past binnen de voorziene studiepunten. Het werd duidelijk dat de opleidingen gerichte inspanningen doen om de werkdruk van de studenten beheersbaar te houden.

De keuze om actieonderzoek als methodiek naar voor te schuiven, zowel in de begeleiding van studenten tijdens de labo's als tijdens de masterpraktijkproeven, is sterk. De commissie kon vaststellen dat de teams van de beide opleidingen op één lijn zitten en dat studenten de methodiek als verrijkend en samenhangend ervaren. Ook de gestructureerde aanpak van de masterpraktijkproef, met een duidelijke opbouw van het discursieve luik, zit goed. De masterpraktijkproef is bijgevolg een volwaardig gedocumenteerd onderzoek op VKS-niveau 7. De commissie heeft er vertrouwen in dat - eens op kruissnelheid uitgewerkt - deze proeven volwaardig gedocumenteerde onderzoeken kunnen zijn op VKS7-niveau.

De begeleiding van de studenten tijdens hun onderzoek is goed gestructureerd en de opleidingen communiceren hun verwachtingen duidelijk met de studenten. De studenten spraken zich enthousiast uit over de opbouw en de begeleiding van de masterproeftrajecten en over de keuze voor actieonderzoek als onderzoeksmethodiek. Velen voelen zich door hun

onderzoek niet alleen als kunstenaar-leerkracht, maar ook als mens en als kunstenaar versterkt.

De gesprekken met de opleidingen boden een afdoende antwoord op de vragen die de commissie zich stelde en toonden aan dat de opleidingen de zaken die nog verder geconcretiseerd worden met een gedrevenheid en een sterk vermogen tot zelfreflectie aanpakten. De commissie heeft er dan ook alle vertrouwen in dat de opleidingen met volgende aanbevelingen aan de slag gaan:

- De commissie beveelt de opleidingen aan om opleidingsbreed de timing van opdrachten, het gebruik van Canvas en de begeleiding van de masterproef nog te uniformiseren, d.w.z. minder docentafhankelijk te maken, met het oog op gelijke begeleiding van alle studenten en de optimalisering van de planning van studenten.
- De commissie beveelt de opleidingen aan om alle docenten verder te professionaliseren in de methodiek van het actieonderzoek om zo alle studenten gelijk te begeleiden en te beoordelen; de inzet van single-point rubrics vanaf volgend academiejaar kan dit faciliteren.
- De commissie beveelt de opleidingen aan om het analyseren van onderzoeksgegevens explicieter en meer systematisch aan te brengen bij studenten. Het verdient daarbij aanbeveling de sterke nadruk op reflectie als onderzoeksmethodiek te verdiepen via systematisch onderzoek.

Bijlage 1: Administratieve gegevens van de instelling en de opleiding

Instelling	Erasmushogeschool Brussel
Naam opleiding	Educatieve master of Arts in de audiovisuele en beeldende kunsten
Niveau en oriëntatie	Niveau 7
(Bijkomende) titel	Meester
(Delen van) studiegebied(en)	Audiovisuele en beeldende kunst
Afstudeerrichtingen	• Audiovisuele kunsten
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Consecutief traject na het behalen van het diploma: Master audiovisuele kunsten
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	Consecutief traject: 60 STP
wanneer het om een graduaats- of bacheloropleiding gaat: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen; wanneer het om een masteropleiding gaat: de vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden	Master of Arts in de audiovisuele kunsten

Instelling	Erasmushogeschool Brussel
Naam opleiding	Educatieve master of Arts in de muziek en podiumkunsten
Niveau en oriëntatie	Niveau 7
(Bijkomende) titel	Meester
(Delen van) studiegebied(en)	Muziek en podiumkunsten
Afstudeerrichtingen	• Drama • Muziek • Musical
opleidingstrajecten voor werkstudenten, voltijds/deeltijds trajecten, dag-/avondonderwijs, onderscheiden vormen van diplomering	Consecutief traject na het behalen van één van de volgende diploma's: • Master drama • Master muziek • Master musical
De vestiging(en) waar de opleiding wordt aangeboden	Brussel-Hoofdstad
Onderwijstaal	Nederlands
Studieomvang (in studiepunten)	Consecutief traject: 60 STP
wanneer het om een graduaats- of bacheloropleiding gaat: de aansluitingsmogelijkheden en de mogelijke vervolgopleidingen; wanneer het om een masteropleiding gaat: de vereiste vooropleidingen en toelatingsvoorwaarden	Master of Arts in het drama Master of Arts in drama Master of Arts in de muziek Master of Arts in music Master of Arts in musical

Bijlage 2: Opleidingsspecifieke leerresultaten (OLR)³

Speerpunt 1: De kunstenaar-leerkracht als liefhebber

- OLR 1: Didactische bekwaamheid: De kunstenaar-leerkracht hanteert alle didactische componenten op een creatieve en kritische manier om een veilige en inclusieve artistieke leeromgeving te creëren die aansluit bij de diverse achtergronden, mogelijkheden, noden en interesses van de lerende(n).
- OLR2: Artistieke ontwikkeling stimuleren/ opvolgen: De kunstenaar-leerkracht stimuleert het vermogen tot verwondering en de artistieke ontwikkeling van de lerende(n). De kunstenaar-leerkracht draagt op een persoonlijke manier bij aan de vorming van de lerende(n).
- OLR 3: Artistieke leer- en leefomgeving: De kunstenaar-leerkracht zorgt voor een optimale ontwikkeling van de lerende(n) waarbij leergierigheid, plezier in beleving, durf, experiment en reflectie, met nieuwsgierigheid en respect voor elkaar in een geborgen leer- en leefomgeving, centraal staan. De kunstenaar-leerkracht bevordert een kwaliteitsvolle interactie tussen de lerende(n).
- Vormingsdoel 1: Persoonlijke stijl: De kunstenaar-leerkracht ontwikkelt op basis van het eigen kunstenaarschap en via systematische reflectie over het eigen handelen een persoonlijke stijl binnen het artistieke onderwijs
- Vormingsdoel 2: Passie en gedrevenheid: De kunstenaar-leerkracht onderwijst met passie en gedrevenheid. Daartoe ontwikkelt die toewijding, aandacht en zorg voor de lerende(n) én het onderwijs. De kunstenaar-leerkracht brengt daardoor begeestering voor de kunsten over bij de lerende(n).
- Vormingsdoel 3: Artistieke wereld openen: De kunstenaar-leerkracht opent via diens enthousiasme, engagement en inspirerende kracht, in dialoog een nieuwe artistieke wereld voor de lerende(n).

Speerpunt 2: De kunstenaar-leerkracht in de maatschappij

- OLR 4: Communicatie: De kunstenaar-leerkracht communiceert helder, correct en adequaat met lerende(n)/ ouders/ verzorgers met diverse taalachtergronden in diverse talige situaties. Inzetten op meertaligheid is voor de kunstenaar-leerkracht een meerwaarde. Daardoor verhoogt die de betrokkenheid en een gevoel van verbondenheid in het leerproces van de lerende(n)/ participanten.
- OLR 5: Emancipatie: De kunstenaar-leerkracht stimuleert mondigheid en dialoog. Hierbij waardeert de kunstenaar-leerkracht de eigenheid van elk individu en elke groep en benut deze als een kracht in de artistieke praktijk.
- OLR 6: Samenwerking: De kunstenaar-leerkracht kan via dialogische intersubjectiviteit projecten binnen het onderwijs en het brede culturele en sociale werkveld mee vormgeven en coördineren. Hierbij vertrekt die vanuit de diverse behoeften van participanten met verschillende sociale/ culturele achtergronden. De kunstenaar-leerkracht kan dit proces zowel individueel coachen als constructief en interdisciplinair samenwerken en leiding geven in team.

³ De educatieve masteropleidingen delen dezelfde OLR's.

- OLR 7: Grootstedelijke context benutten: De kunstenaar-leerkracht vertrekt vanuit de grootstedelijke, interculturele en meertalige context van Brussel en creëert mogelijkheden om hier artistiek mee aan de slag te gaan.
- OLR 8: Cultuurparticipatie: De kunstenaar-leerkracht communiceert binnen en buiten de educatieve context over onderwijskundige en domeinspecifieke thema's, het lerarenberoep en goede onderwijspraktijken. Waar nodig neemt die ook deel aan het maatschappelijke debat.
- Vormingsdoel 4: Verbinding: De kunstenaar-leerkracht laat de kunsten verbindend werken.

Speerpunt 3: De kunstenaar-leerkracht tussen traditie & vernieuwing

- OLR 9: Onderzoekscompetenties: De kunstenaar-leerkracht ontsluit zelfstandig, kritisch en reflectief (inter)nationaal artistiek-pedagogisch onderzoek op academisch niveau als bron om de eigen artistieke onderwijspraktijk te versterken/ innoveren.
- OLR 10: Onderzoekscyclus: De kunstenaar-leerkracht kan een actieonderzoek opzetten vanuit een vakdidactische leervraag of een probleemstelling die relevant is voor het artistiek onderwijs en/ of de kunsteducatieve sector. Daarbij doorloopt die op systematische, integere en zelfstandige wijze een onderzoekscyclus op basis van actieonderzoek.
- OLR 11: Communicatie onderzoek: De kunstenaar-leerkracht kan het proces en de resultaten van artistiek-educatieve projecten en diens actieonderzoek op onderbouwde wijze communiceren naar een divers publiek.
- OLR 12: Onderzoekend leiderschap: De kunstenaar-leerkracht toont een actieve en onderzoekende houding door op basis van actieonderzoek aanbevelingen te formuleren voor het beleid en praktijkvernieuwing die bijdragen aan de interne kwaliteitszorg van het team of de organisatie. De kunstenaar-leerkracht draagt vanuit deze onderzoekende houding bij aan het gezamenlijk vormgeven van een artistiek-pedagogisch beleid binnen een team, gericht op innovatie en interne kwaliteitsverbetering.
- OLR 13: Traditie-vernieuwing: De kunstenaar-leerkracht integreert waar nodig tradities en artistieke waarden binnen diens vakgebied met nieuwe kennis en kunde. Hierbij reflecteert de kunstenaar-leerkracht kritisch op de over te dragen kennis en vaardigheden én staat die tegelijkertijd open voor experiment en vernieuwing.

Groeien in het leraarschap

- OLR 14: Levenslang leren/experimenteren: De kunstenaar-leerkracht experimenteert vanuit een onderzoekende en zelfreflectieve houding om diens artistiek-pedagogisch handelen bij te sturen, competenties continu te ontwikkelen en gepassioneerd te blijven onderwijzen in steeds evoluerende onderwijs- en sociaal-culturele contexten. De kunstenaar-leerkracht kan deze nieuwe inzichten toetsen aan de realiteit.
- OLR 15: Organisatie artistieke leeromgeving: De kunstenaar-leerkracht organiseert diens onderwijs- en leeractiviteiten op een planmatige, doelgerichte en efficiënte manier, met voldoende ruimte voor inbreng vanuit de lerende(n).
- OLR 16: Evidence informed werken: De kunstenaar-leerkracht kan wetenschappelijk onderzoek raadplegen, in kaart brengen en doelgericht inzetten om een evidence informed artistieke leeromgeving te creëren.

- OLR 17: Artistiek-pedagogische visie: De kunstenaar-leerkracht stelt het eigen denken over het artistiek onderwijs in vraag en vormt een persoonlijke visie op basis van artistiek-pedagogisch wetenschappelijk onderzoek, eigen actieonderzoek en gedachtewisselingen met collega's.

Bijlage 3: Samenstelling van de commissie

De beoordeling is gebeurd door een commissie van deskundigen aangesteld door de NVAO. Deze is als volgt samengesteld:

- **Luc De Man** (*voorzitter*), Gewezen hoofd van de pedagogische begeleidingsdienst van het GO! onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap. Gewezen voorzitter van de Raad Secundair Onderwijs. Vertrouwd met NVAO-procedures
- **Marike Hoekstra**, (*commissielid*) PhD, Master 'Education in Arts' en docent beeldende kunsten. Zelfstandig kunstenaar-educator-onderzoeker en tevens docentenopleider op het gebied van kunsteducatie aan verschillende Nederlandse hogescholen;
- **Melissa Bremmer**, (*commissielid*) PhD, Lector Kunsteducatie Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, met specialisatie in muziekonderwijs. Onderwijskundige;
- **Lisbeth Wolfs**, (*commissielid*) Gewezen Directeur Academie Schoten Beeld Muziek Woord Dans en gastdocent Artesis Plantyn Hogeschool.
- **Bart Vanderbiesen**, (*commissielid*) zaakvoerder Base-Alpha Gallery, alumnus educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunst Artesis Plantijn Hogeschool Antwerpen; leraar aan Koninklijke Academie voor Schone Kunsten Antwerpen, Academie Mechelen en Beeldacademie Lier, lid SOFA-raad KASKA/Conservatorium Antwerpen; student-commissielid bij de opleidingsbeoordeling in 2023.
- **Geertje Karpez**, (*student-commissielid*) master of Arts in de muziek (afstudeerrichting uitvoerende muziek, klassiek slagwerk), student educatieve master aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten (KASK) & het Koninklijk Conservatorium Gent, studentenvertegenwoordiger opleidingscommissie muziek en opleidingscommissie educatieve master.

De commissie werd bijgestaan door:

- **Veerle Conings** (*procescoördinator*) beleidsmedewerker NVAO.
- **Inge Verbeeck** (*extern secretaris*) zaakvoerder Studio Logoi.

Alle commissieleden hebben de deontologische code van de NVAO ondertekend.

Bijlage 4: Programma voor de dialoog met de opleiding

RITCS

Antoine Dansaertstraat 70, 1000 Brussel

Dag 1: 8/05/2025

Uur	Activiteit	Gesprekspartners
14u30-15u30	Ontvangst en intern vooroverleg commissie	
15u30-16u30	Gesprek 1: Toelichting proces heraccreditatie + inkijk leermiddelen (Canvas)	Opleidingshoofd Coördinator educatieve master Drama
16u30-16u50	Intern overleg commissie	

Dag 2: 9/05/2025

Uur	Activiteit	Gesprekspartners
9u-9u20	Ontvangst en internoverleg commissie	
9u20-10u20	Gesprek 2: opleidingsverantwoordelijken	Opleidingshoofd Directeurs Schools of Arts Kwaliteitscoördinator/ trajectbegeleider Onderwijsontwikkelaar Coördinatoren onderzoek
10u20-10u40	Pauze en intern overleg commissie	
10u40-11u40	Gesprek 3: studenten	Diverse groep van 12 studenten uit Educatieve master Audiovisuele Kunsten en Educatieve master Muziek en Podiumkunsten
11u40-12u	Pauze en intern overleg commissie	
12u-13u	Gesprek 4: vertegenwoordigers van het beroepenveld	Beleidsmedewerker basisschool Nieuwland Directeur kunstacademie Leraar DSO/vakgroepverantwoordelijke Nederlands, GO!CVO Antwerpen 3 kunstenaars-leerkrachten DKO Kunstenaar-leerkracht KSO
13u-14u	Lunch en intern overleg commissie	
14u-15u	Gesprek 5: docenten	6 à 8 docenten die de masterproeven begeleiden
15u-15u20	Intern overleg commissie	

15u20 – 15u50	Vrije ruimte	
15u50 – 16u10	Intern overleg commissie	
16u10– 16u40	Afsluitende dialoog	

Bijlage 5: Verantwoording

De beoordeling werd uitgevoerd aan de hand van het “*Beoordelingskader Opleidingsaccreditatie op maat van de eigen regie*” van juni 2020, zoals bekrachtigd door de Vlaamse regering op 27 november 2020.

Nadat de aanvraag ingediend door de instelling ontvankelijk werd verklaard, heeft de NVAO een commissie samengesteld. Deze commissie werd goedgekeurd door het dagelijks bestuur van de NVAO. De instelling tekende geen bezwaar aan tegen de commissie.

De commissie heeft zich aan de hand van de door de opleiding verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. Voorafgaand aan een voorbereidend overleg heeft elk commissielid de eerste indrukken opgemaakt en werden prioritaire vragen opgelijst.

Tijdens de voorbereidende werkzaamheden heeft de commissie verder alle verkregen informatie besproken en heeft zij tevens de dialoog met de instelling en de opleiding voorbereid.

Aan de hand van NVAO's Waarderende Aanpak heeft de commissie zich tijdens de dialoog toegespitst op de voorwaarden die geformuleerd werden in het beoordelingsrapport n.a.v. het bezoek in 2023, dat leidde tot een accreditatie met beperkte geldigheidsduur van twee jaar.

Tijdens de afrondende werkzaamheden heeft de commissie alle verkregen informatie besproken om een conclusie te vormen over het behalen van de voorwaarden. De commissie heeft deze conclusie in volledige onafhankelijkheid genomen.

Het totaal aan beschikbare gegevens is verwerkt tot een ontwerp van beoordelingsrapport. Eens alle commissieleden hadden ingestemd met de inhoud van het beoordelingsrapport, heeft de voorzitter van de commissie het beoordelingsrapport vastgesteld. Het door de voorzitter vastgestelde beoordelingsrapport werd aan de NVAO bezorgd.

Bijlage 6: Overzicht van het bestudeerde materiaal

Documentatie beschikbaar gesteld bij de aanvraag

- Focusdocument 2023
- Zelfevaluatierapport
- Verplichte bijlagen
 - Administratieve gegevens van de instelling en de opleidingen
 - Kwaliteitsvol onderwijs en kwaliteitsregie van EhB
- Aanvullende bijlagen
 - Domeinspecifiek leerresultatenkader
 - a. Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
 - b. Educatieve master in de muziek en podiumkunsten
 - Kengetallenrapport
 - a. Educatieve master in de audiovisuele en beeldende kunsten
 - b. Educatieve master in de muziek en podiumkunsten
 - Opleidingsplan
 - Opleidingsspecifieke leerresultaten
 - Organogram
 - Eigen regie
 - Zelfevaluatierapport 2023
 - Beoordelingsrapport NVAO 2023
 - Focusdocument inclusief remediëringsplan 2024
 - Feedback NVAO op het focusdocument 2024
 - Opvolging remediëringsplan/ JAP
 - Concordantie OLR, vormingsdoelen met DLR
 - Schematisch overzicht concordantie OLR, vormingsdoelen en DLR
 - Leerresultatenmatrix
 - Kruistabel DLR, OLR, VKS niveau-7 en basiscompetenties voor het leraarschap
 - Resonantiecommissie
 - Groeiportret
 - Opleidingsspecifieke leerresultatenkader
 - Overzicht research@cinema
 - Overzicht inspirerende lezingen
 - Onderzoeksdag KCB
 - Onderzoeksdag RITCS
 - Leermateriaal op online leerplatform Canvas
 - Onderzoeksprojecten 'Spelende Mens':
 - a. BXL CLUB 13-16 (aangevraagd in het RITCS)
 - b. Cocreatie in artistieke leeromgevingen: op zoek naar een taal voor een creatieve leegte (aangevraagd in KCB)
 - c. LEESKUNST (aangevraagd bij de Vlaamse Regering)
 - Handleiding voor de masterproef

Documenten beschikbaar gesteld tijdens de dialoog

- Tijdspad masterpraktijkproef

- Vier onderzoeksplannen artistiek-pedagogische proeven
- Zes masterpraktijkproeven
- Lijst met onderzoeksvoorstellen 2024-2025
- Visie artistiek-pedagogisch onderzoek (tekst uit het ZER)

